

SITUATIERAPPORT DCC VWS | Coronavirus in Wuhan China

1. GEGEVENS

Aan	Bewindspersonen en Bestuursraadleden VWS, adviseurs BPZ DCC VWS (dcc@minvws.nl), crisiscoördinatoren, crisisbeleidsadviseurs CZ IZ (incl. PV Geneve en liaison ambassade China) DCO PG Rijksheren IGJ DCC IenW Crisiscoördinator Buitenlandse Zaken NCC
Periode	24 januari 2020 tot 15:30
Nummer	1
Planning	nmb
Classificatie	Dep. vertrouwelijk

2. INFORMATIEBEELD

Kernverhaal

In China (de stad Wuhan) worden mensen sinds eind 2019 ziek van een nieuw soort coronavirus. De gezondheidsorganisaties in China en de WHO (Wereldgezondheidsorganisatie) bestrijden de uitbraak en brengen de situatie daar in kaart. In Nederland monitort het RIVM de situatie en neemt waar nodig maatregelen.

Feiten

- De Chinese gezondheidsautoriteiten geven aan dat er inmiddels honderden (897) patiënten zijn in China. Ook zijn er inmiddels 26 mensen overleden als gevolg van het virus. De meeste patiënten komen uit Wuhan of zijn in Wuhan geweest. Het aantal patiënten dat is gediagnosticeerd blijft oplopen.
- Ook in een aantal andere Aziatische landen, en de Verenigde Staten is het nieuwe coronavirus gevonden bij enkele reizigers die allemaal kort daarvoor in Wuhan waren geweest.
- Officiële cijfers over het aantal patiënten worden bijgehouden door ECDC (European Centre for Disease Control) en de WHO.
- Van coronavirussen kunnen mensen en dieren infecties aan de longen en luchtwegen krijgen. Er zijn verschillende soorten coronavirussen. Meestal zorgen deze virussen voor relatief milde klachten, zoals verkoudheid. Sommige coronavirussen kunnen ernstigere klachten veroorzaken. Voorbeelden zijn SARS en MERS.
- Mensen met het nieuwe coronavirus krijgen longklachten en zijn kortademig. Ook hebben ze veelal koorts. Dit nieuwe coronavirus wijkt af van de bekende coronavirussen die bij mensen voorkomen.
- De ziekte lijkt, met wat er nu bekend is, niet heel besmettelijk van mens-op-mens. In China zijn niet heel veel familieleden van patiënten ziek geworden. De WHO monitort dit goed, omdat het mogelijk is dat het virus zich aanpast.
- Er is nog weinig epidemiologische kennis over het virus.

Genomen maatregelen

- De Emergency Committee van de WHO heeft een crisisonderzoek gehouden om te bespreken welke internationale maatregelen nodig zijn en of het nieuwe Coronavirus als PHEIC (Public Health Emergency of International Concern) wordt uitgeroepen. Gisteren heeft de WHO bekend gemaakt het virus op dit moment nog niet uit te roepen tot PHEIC.
- Nederlandse Infectieziekteartsen worden door het RIVM (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu) geïnformeerd over de laatste stand van zaken en de ontwikkelingen rond het nieuwe coronavirus. De directie CZ heeft dit bericht ook gedeeld met koepels van ziekenhuizen en medisch specialisten.

- Het Outbreak Management Team van het RIVM is vandaag bijeen gekomen. Daar is besloten met een ruimere casusdefinitie te werken. Deze definitie omvat naast een longontsteking ook andere klachten zoals koorts en de patiënt moet een link met China hebben. Deze definitie wordt met medische specialisten gedeeld.
- Maandag wordt het volledige advies van het OMT schriftelijk verwacht en zal dan gedeeld worden met de deelnemers van het Bestuurlijk Afstemmingsoverleg dat dinsdag plaatsvindt.

3. OORDEEL (belangrijkste onderwerpen voor VWS)

Kans op nieuw coronavirus in Nederland

- Het is mogelijk dat het virus in Nederland opduikt. Net zoals in andere landen kan er ook hier iemand vanuit China naar Nederland reizen en hier ziek worden. Volgens de ECDC is de kans dat het virus via China naar Europa komt vooralsnog matig.
- Verder komen de meeste zieken voor in Wuhan. Tussen Nederland en Wuhan is relatief weinig reisverkeer. Wuhan is voor alsnog afgesloten van de buitenwereld door het sluiten van alle stations en luchthaven. Ook de snelweg is afgesloten.

Vorbereidingen

- Nederlandse infectieziekteartsen worden door het RIVM geïnformeerd over de laatste stand van zaken en de ontwikkelingen rond het nieuwe coronavirus.
- Verder zijn bij het RIVM en het Erasmus MC (Erasmus University Medical Center) testen beschikbaar waarmee vastgesteld kan worden of iemand het virus heeft.
- Er zijn protocollen beschikbaar waarin staat hoe een patiënt met klachten opgevangen moet worden.
- Alle Nederlandse ziekenhuizen kunnen de benodigde vorm van isolatie bieden.

Reizigers

- De WHO heeft aangegeven dat er vooralsnog geen aanvullende maatregelen voor reizigers naar China nodig zijn.
- In het algemeen geldt het advies voor reizigers om markten met levende dieren te vermijden en om algemene hygiënemaatregelen te nemen.
- Buitenlandse Zaken heeft het reisadvies voor de provincie waarin Wuhan ligt aangepast naar de kleur oranje. Dit houdt in dat reizen afgeraden wordt vanwege ernstige veiligheidsrisico's. Het ministerie van BZ adviseert alleen naar dit gebied te reizen als dat echt noodzakelijk is.

Continuïteit van zorg

- Nog geen effecten voor de continuïteit van zorg.

Verantwoordelijkheden

- De WHO kan op een later moment het coronavirus uitroepen tot PHEIC en het virus daarmee uitroepen tot een internationale bedreiging van de volksgezondheid. Voor een dergelijke stap moet de bedreiging van de gezondheid zeer ernstig zijn, erg plotseling, ongebruikelijk en/of onverwacht zijn.
- Als VWS besluit om dit nieuwe virus tot A-ziekte te benoemen (waarbij het advies van het OMT zal worden meegenomen), komt de centrale regie bij de minister van Volksgezondheid te liggen. Concreet betekent dit dat het RIVM een grotere rol in de bestrijding en de verhouding met de GGD 'en. Daarbij worden maatregelen landelijk afgestemd.
- A-ziekten brengen ook meer mogelijk wettelijke maatregelen met zich mee: bijvoorbeeld gedwongen opname tot isolatie of thuisisolatie, gedwongen onderzoek, gedwongen quarantaine (inclusief medisch toezicht), verbod van beroepsuitoefening.
- Een burgemeester en voorzitter van de Veiligheidsregio zijn bevoegd om mensen zonnodig in quarantaine te plaatsen, gebouwen te sluiten of anderszins aanvullende maatregelen te nemen.

Politieke afstemming

- Kamerbrief 22 januari 2020
- Kamerbrief 24 januari 2020
- Kamervragen (ingezonden 22 januari 2020) van de leden Hermans en Veldman (beiden VVD) aan de minister voor Medische Zorg over het artikel 'Nieuwe Wuhan-virus overdraagbaar van mens op mens'.

4. COMMUNICATIE

Mediabeeld

Recente berichtgeving:

- Rond 17 januari neemt de berichtgeving in Nederland over het coronavirus sterk toe, na nieuws van twee sterfgevallen en besmettingen in drie landen. De media-aandacht stijgt zeer sterk vanaf 20 januari en groeit op 21 januari t/m vandaag verder door. Het gaat om vele honderden artikelen over het coronavirus. Op dit moment is elke nieuwe ontwikkeling (hoe klein ook) meteen *hardcore* nieuws, *all over the place*.
- Op Twitter verschijnen alleen al afgelopen week ruim 5.500 berichten over het coronavirus.
- ANP bericht zojuist over de woorden van minister Bruins die zei dat Nederland "zeer alert" is en de ontwikkelingen "van dag tot dag" volgt. Geede informatie moet ziekenhuizen, GGD's en huisartsen helpen zich voor te bereiden voor het geval de ziekte hier opduikt, aldus de minister. "Ik geloof dat we ons nog geen zorgen hoeven te maken." Tegelijkertijd is volgens hem waakzaamheid geboden. Het RIVM heeft vrijdag het zogeheten Outbreak Management Team bijeengeroepen. "Dat zal vast leiden tot nadere adviezen in mijn richting." Mocht het virus ook in Nederland de kop opsteken, dan wordt volgens Bruins mogelijk een ziekenhuis aangewezen om patiënten op te nemen. Op andere mogelijke maatregelen, bijvoorbeeld het controleren van reizigers die uit China komen, wil hij nog niet vooruitlopen. Evenmin wil hij ingaan op de mogelijke risico's voor werknemers van Nederlandse bedrijven in China. "Ik wacht nadere maatregelen en adviezen van het RIVM af." Woordvoerder Harald Wychge van het RIVM zegt tegen de pers: "De kans dat het virus naar Nederland komt is klein, maar als het gebeurt, zijn we heel goed voorbereid."
- Ook eerder op de dag in de ochtendkranten volop aandacht voor het coronavirus. Telegraaf kopt op de voorpagina: 'In de ban van het coronavirus'. Het aantal mensen dat in China gestorven is aan de gevolgen van het coronavirus is opgelopen van 18 naar 25. Het aantal patiënten bij wie het virus is vastgesteld, is opgelopen naar 830, melden Chinese staatsmedia vrijdag. Acht steden in Hubei zijn nu afgesloten van publiek transport. In het afgesloten gebied wonen naar schatting zo'n 26 miljoen mensen. Aldus een laatste update van De Telegraaf. Ook in andere landen zoals Japan, de VS, Thailand en Vietnam zijn gevallen van het virus ontdekt. In meerdere landen screenen de autoriteiten vliegtuigpassagiers uit China, meerdere luchtvaartmaatschappijen vliegen voorlopig niet op Wuhan. De Wereldgezondheidsorganisatie van de Verenigde Naties (WHO) stelde donderdag na crisisberaad het nog te vroeg te vinden om de uitbraak van het coronavirus uit te roepen tot internationale noodsituatie.
- De Telegraaf spreekt met Jaap van Dissel, directeur van het Centrum Infectiebestrijding van het RIVM. Volgens hem kan het coronavirus uiteindelijk alleen ingedamd worden door de besmette zieke(n) op te sporen en te isoleren. Daarnaast moeten de contacten van deze persoon in kaart worden gebracht en enige tijd gecontroleerd worden.
- Ook andere media doen verslag van de afgesloten 'miljoenensteden', de verspreiding van het virus en de boodschap van de WHO. Ook genomen verdere maatregelen komen aan bod, waaronder het deels afsluiten van de Chinese Muur voor toeristen. Ook Disneyland Shanghai is dicht. China wil verder in de stad Wuhan binnen tien dagen een ziekenhuis bouwen. McDonald's sluit hun restaurants in vijf Chinese steden vanwege het virus.
- De aandacht richt zich ook regelmatig op Nederland. Zo vraagt het NOS Journaal dinsdag: "Kan het virus naar Nederland komen en kunt u nog veilig naar China?" Online komt NOS met het artikel "Hoe besmettelijk is het Wuhan-virus en kan het ook hier komen." Ook RTL Nieuws vraagt: "Moeten we ons in Nederland zorgen maken?" De Telegraaf spreekt met Nederlanders in Wuhan. Donderdagmiddag kopt Telegraaf: "Coronavirus: 'massahysterie ligt op de loer'", na een rondgang bij Nederlandse reisorganisaties. KLM liet woensdag weten nog geen bijzondere maatregelen voor reizigers en vliegend personeel te nemen vanwege het coronavirus. Wel raadt de luchtvaartmaatschappij aan op de hygiëne te letten en bijvoorbeeld handen te wassen voor en na het eten en contact met dieren te vermijden (o.a. Telegraaf). Het ministerie van Buitenlandse Zaken heeft donderdagmiddag het reisadvies voor China aangepast: "Reis alleen naar de provincie Hubei als het noodzakelijk is."

- Partij voor de Dieren verbindt het coronavirus aan de manier waarop de mens dieren houdt en schrijft op Twitter: "Dit is waar de @PartijvdDieren al jaren tegen waarschuwt en documentaires over maakt (YouTube: <https://t.co/MrMauBg8Tw>). De manier waarop mensen met dieren omgaan, is een dodelijke vergissing, niet alleen voor de dieren. #coronavirus #vogelgriep #qkoorts". Donderdag schrijft de partij: "Hopelijk komen we met de schrik en opnieuw gewaarschuwd vrij' de mens houdt meer dan 70 mld dieren. Een tikkende tijdbom voor een pandemie van ongekende schaal, legt @mariannethieme uit [link naar dezelfde documentaire op YouTube: <https://t.co/6vIOnQZBaR>] #coronavirus #vogelgriep #qkoorts."

Hieronder in de timeline kort het nieuws per dag vanaf donderdag 09 januari t/m vrijdag 24 januari.

Tijdlijn [09 – 24 januari]:

- Op donderdag 09 januari berichten media (o.a. [NOS](#)) de dat mysterieuze longziekte die vorige maand opdook in de Oost-Chinese miljoenenstad Wuhan lijkt te worden veroorzaakt door een variant van het coronavirus, melden Chinese onderzoekers. Daarmee is het verwant aan het SARS-virus en het MERS-virus. Het virus is tot nu toe bij vijftien mensen vastgesteld, maar 59 mensen zijn ziek geworden en zeven van hen zijn er slecht aan toe.
- Op 12 januari is er in de media (o.a. [RTL Nieuws](#)) veel aandacht voor het eerste sterfgeval door het 'mysterieuze' longvirus. Er is vooralsnog geen bewijs dat het virus van mens op mens overdraagbaar is, zeggen de Chinese autoriteiten.
- Op 14 januari berichten media (o.a. [NOS](#)) dat in Thailand een Chinese vrouw ziek is geworden door een mysterieus virus dat eerder alleen in China voorkwam. Er is volgens NOS nog veel onduidelijk. Zo is de incubatietijd niet bekend en is onbekend of het van mens op mens kan worden overgedragen. Wel lijkt het erop dat het virus zich niet snel verspreidt.
- Later op 14 januari berichten media (o.a. [Telegraaf](#)) dat de Wereldgezondheidsorganisatie constateert dat een beperkte besmetting van mens op mens mogelijk is.
- Op 16 januari berichten media (o.a. [Medisch Contact](#)) dat het coronavirus ook is aangetroffen in Japan. De Japanner met het virus werd tegen het einde van zijn bezoek aan China ziek.
- Op 17 januari berichten media (o.a. [NU.nl](#)) over een tweede sterfgeval door het coronavirus.
- [NOS](#) schrijft op 17 januari over de betrokkenheid van het Erasmus MC bij het onderzoek naar het nieuwe virus. Het Erasmus MC is een van de wereldwijde 'referentielaboratoria'. Mochten mensen in Nederland klachten hebben die mogelijk op het coronavirus wijzen, dan kunnen ze daar gediagnosticeerd worden. NOS schrijft bovendien dat het risico dat het coronavirus ook in Europa opduikt [laag](#) is volgens het Europese gezondheidsinstituut ECDC.
- Op 18 januari berichten media (o.a. [AD](#)) dat het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) 'alert' is op een mysterieus Chinees virus. Brits onderzoek wijst uit dat mogelijk 1700 mensen zijn geïnfecteerd met het zogenoemde corona-virus. Dat aantal staat in schril contrast met de melding van China dat bijna 50 mensen besmet zijn geraakt.
- Op 20 januari berichten media (o.a. [AD](#)) volop over een eerste besmetting in Zuid-Korea, 217 gevallen van longontsteking door het virus in China en de eerste besmetting van een westerse toerist in Thailand. Ook schrijven media (o.a. [NU.nl](#)) over een derde sterfgeval in China. Luchthavens in onder meer Singapore, Hongkong en de Verenigde Staten hebben bovendien hun controles aangescherpt om verdere verspreiding van het virus tegen te gaan.
- Later op 20 januari bevestigen de Chinese autoriteiten dat het coronavirus van mens op mens kan worden overgedragen, schrijven media (o.a. [NU.nl](#)). De WGO maakt bekend dat het woensdag in Genève bijeenkomt voor een spoedoverleg over het coronavirus (o.a. [Telegraaf](#)).
- Op 21 januari berichten media (o.a. [AD](#)) over een vierde sterfgeval. Diverse vliegvelden in Australië, VS en Thailand hebben scherpere controles ingevoerd. Ondertussen spreekt [NOS](#) al van zes doden, op basis van uitspraken van de burgemeester van Wuhan. Taiwan meldt op deze dag een eerste besmetting. De patiënt is een Taiwanese vrouw die in Wuhan woont (o.a. [RD](#)).
- Later op 21 januari schrijven media (o.a. [Telegraaf](#)) dat ook in de VS een eerste besmetting is vastgesteld. Aandacht voor Nederland. [RTL Nieuws](#) vraagt: "Moeten we ons in Nederland zorgen maken?" [De Telegraaf](#) spreekt met Nederlanders in Wuhan.
- Op 22 januari berichten media (o.a. [NOS](#)) volop dat het aantal doden door het coronavirus snel stijgt. Het aantal besmettingen met het nieuwe coronavirus in China is opgelopen tot 440. Er zijn tot nu toe negen mensen aan overleden, melden de Chinese autoriteiten.

- KLM laat op 22 januari weten op dit moment geen bijzondere maatregelen te nemen voor reizigers en vliegend personeel vanwege het coronavirus. Wel raadt de luchtvaartmaatschappij aan op de hygiëne te letten en bijvoorbeeld handen te wassen voor en na het eten en contact met dieren te vermijden. (o.a. [Telegraaf](#)).
- Woensdag de 22^e aandacht voor Europa dat klaar is om te reageren op het coronavirus, als het hierheen komt. Dat zegt de Belg Herman Goossens, die de leiding heeft over een Europese commissie om ziekte-uitbraken tegen te gaan (Prepare Outbreak Mode Committee) tegen o.a. ANP.
- Donderdag 23 januari: Het ministerie van Buitenlandse Zaken heeft donderdagmiddag het reisadvies voor China aangepast: "Reis alleen naar de provincie Hubei als het noodzakelijk is."
- Inmiddels zijn in China zeventien mensen aan het zogeheten 2019-nCoV-virus overleden en zo'n zeshonderd anderen besmet geraakt, aldus lokale autoriteiten. Er zijn ook besmettingen ontdekt in andere landen zoals Japan, Taiwan en de Verenigde Staten. Ook werd donderdag de eerste besmettingen met het virus in Singapore, Saoedi-Arabië en Vietnam gemeld, schrijft [NU.nl](#) donderdagmiddag 23 januari.
- Op 24 januari schrijven media dat het aantal mensen dat in China gestorven is aan de gevolgen van het coronavirus, is opgelopen van 18 naar 25. Het aantal patiënten bij wie het virus is vastgesteld, is opgelopen naar 830, melden Chinese staatsmedia vrijdag. Acht steden in Hubei zijn nu afgesneden van publiek transport. In het afgesloten gebied wonen naar schatting zo'n 26 miljoen mensen. Aldus een laatste update van [De Telegraaf](#).
- ANP meldt vrijdagochtend dat op het ministerie van Volksgezondheid vrijdag een overleg plaatsvindt met experts over de uitbraak van een nieuw coronavirus. De bijeenkomst van het Outbreak Management Team is een initiatief van het RIVM. Wanneer De Telegraaf dat nieuws overneemt schrijft de krant dat volgens minister Bruins de kans klein is dat het virus de oversteek naar Europa maakt.
- Media berichten vrijdag over [nieuwe maatregelen](#) door China waaronder het deels afsluiten van de Chinese muur voor toeristen en het sluiten van Disneyland Shanghai. China wil verder in de stad Wuhan binnen tien dagen een [ziekenhuis bouwen](#).
- ANP citeert minister Bruins die aangeeft dat Nederland "paraat staat" en de ontwikkelingen "op de voet volgt". De minister maakt zich nog geen zorgen, maar waakzaamheid is volgens hem geboden. Het RIVM zegt: "De kans dat het virus naar Nederland komt is klein, maar als het gebeurt, zijn we heel goed voorbereid."

Pers- en publieksinformatie

- Het RIVM verzorgt publiekscommunicatie.

5. OPSCHALING

VWS

DCC-VWS is opgeschaald op. Er worden volgende week BTCb's ingepland.

Overleggen

OMT 24 januari 2020

BAO 28 januari 2020

NCC, andere DCC's

Niet opgeschaald

Betrokken actoren

VWS, RIVM, NCC, IenW, BZ, GGD 'en, huisartsen, ziekenhuizen, koepels